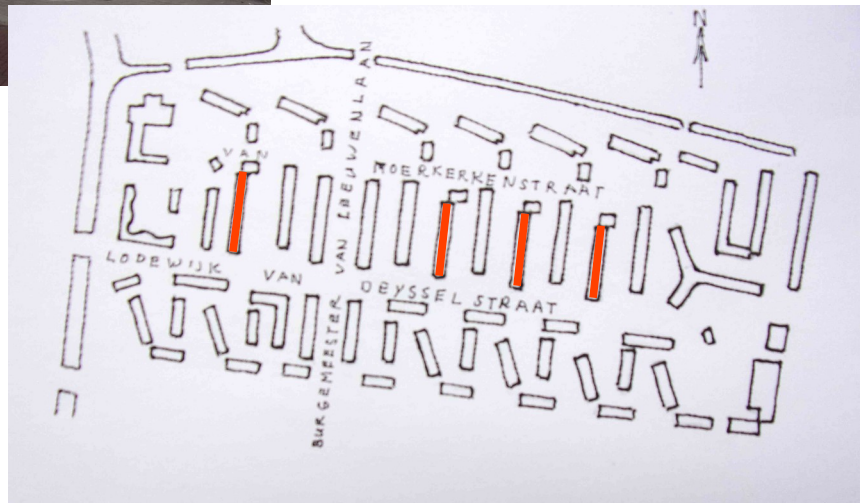

onderzoek in de Van Deysselbuurt, Amsterdam-Slotermeer in 2023,
speciaal in verband met renovatie 'F-blokken',

in opdracht van Woningstichting Rochdale

november 2023

Floor van der Vliet

Onderzoek in de Van Deysselbuurt, Amsterdam-Slotermeer in 2023, speciaal in verband met renovatie F-blokken

Inleiding

De Van Deysselbuurt in Amsterdam-Slotermeer wordt in fasen vernieuwd, deels door sloop en nieuwbouw, deels door renovatie.

Vanwege het vernieuwingsproject is in 2019 gestart met onderzoek naar natuurwaarden. Op grond van het onderzoek in de eerste jaren is geconcludeerd dat de huismus en de gierzwaluw (nesten wettelijk permanent beschermd omdat ze jaarlijks opnieuw gebruikt worden) niet in de Van Deysselbuurt broeden. Van twee vleermuissoorten, de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis, is vastgesteld dat ze in de nazomer schuilplaatsen in de bebouwing gebruiken, in samenhang met baltsterritoria. Inmiddels is overwinteren van dwergvleermuizen (vooral ruige dwergvleermuizen) waargenomen in luchtkokers (achter verticaal gemetselde bakstenen met spleten ertussen in de buitengevel) en is aannemelijk dat hier en daar in de zomer een dwergvleermuis (vooral gewone dwergvleermuis) gebruik maakt van een schuilplaats.

Het onderzoek naar vleermuizen vindt jaarlijks plaats in gedeelten van de Van Deysselbuurt waar binnen enkele jaren sloop-/nieuwbouw of renovatie zal worden uitgevoerd. In 2023 was het onderzoek gericht op vier woningblokken in de middenstrook van de buurt, die in 2024-2026 zullen worden gerenoveerd, de zogenoemde F-blokken. Bij onderzoek in 2020-2022 zijn bij deze woningblokken waarnemingen van gewone dwergvleermuizen gedaan die wijzen op gebruik van schuilplaatsen in de nazomer (baltsterritoria). Behalve de dakranden van de zijgevels (kier tussen gevel en dakpanrand) worden waarschijnlijk ook kieren tussen de dakgoot en de lange gevels (voor- en achterzijde) als schuilplaats gebruikt (zie foto's achterin rapport).

Onderzoek in 2023

De vier te renoveren woningblokken liggen in de middenstrook van de Van Deysselbuurt met elf parallelle portiekflatblokken. Hiervan zijn er zeven in de jaren 1990 al voorzien van een isolerende buitengevel. Bij de resterende vier zal dat achtereenvolgens in 2024-2026 gebeuren: blok F1 (Anna Bijnstraat 2-24), F4 (Adèle van Opzoomerstraat 1-12) F3 (Justus van Maurikstraat 1-12) en F2 (Van Koetsveldstraat 1-12). Het blok Adèle Opzoomerstraat dat oorspronkelijk het eerst aan de beurt zou komen is in 2022 nader onderzocht. In 2023 is dat bij de overige drie gebeurd, waaronder het blok F1 Anna Bijnstraat, waar renovatie volgens de nieuwe planning het eerst zal starten. Het onderzoek is uitgevoerd met gebruik van een vleermuisdetector, een apparaat dat ultrasone geluiden (geluiden boven de menselijke gehoorrens) opvangt en Vleermuizen maken ultrasoon geluid om in het donker de omgeving waar te nemen en prooien op te sporen. Aan toonhoogte, klank en ritme zijn vleermuissoorten te onderscheiden. Moderne vleermuisdetectors hebben de mogelijkheid om geluid digitaal op te slaan, vertraagd te laten horen, en in een grafisch beeld (sonagram) weer te geven. Met computerprogramma's kunnen geluiden worden geanalyseerd wat meer zekerheid kan geven over de waargenomen soort.

Onderzoek is in de zomerperiode (half mei -half juli) afwijkend van het Vleermuisprotocol (onderzoeksrichtlijn opgesteld door de Zoogdiervereniging, het Netwerk Groene Bureaus en de Gegevens Autoriteit Natuur) uitgevoerd. Er is driemaal midden in de nacht gezocht naar vleermuisgedrag dat wees op aanwezigheid van schuilplaatsen, een bekende en succesvolle manier van onderzoek die het Vleermuisprotocol merkwaardig genoeg niet vermeldt. Het is een effectieve manier om schuilplaatsen van vooral grote groepen (kolonies) van vrouwtjes met jongen te vinden, maar ook de schuilplaats van een kleine groep. Bijna voortdurend vliegen 's nachts vleermuizen bij de groepsverblijfplaatsen rond, kruipen naar binnen of verlaten de schuilplaats. De waarneming hoeft daardoor niet beperkt te blijven tot het eind van de nacht, als vleermuizen hun schuilplaats

opzoeken. Bij blok F1 is niettemin ook nog een einde-nacht-onderzoeksrunde uitgevoerd volgens Vleermuisprotocol. Bij blok F4 is dat in 2022 gebeurd (waarbij geen aanwijzing voor bewoning door vleermuizen werd gevonden).

De renovatie van de overige twee blokken start pas in 2025 zodat er in 2024 nog de mogelijkheid is om nader onderzoek uit te voeren. Op grond van het onderzoek tot nu toe is echter niet te verwachten dat een ander beeld zal ontstaan.

Onderzoek in de nazomer naar baltsterritoria van dwergvleermuizen is net als in 2020-2022 in de gehele Van Deysselbuurt uitgevoerd.

Meestal is langzaam fietsend waargenomen. Zonodig is gestopt voor nauwkeuriger observatie, bij voorbeeld om de locatie te bepalen van de schuilplaats van een baltsterritorium (wat overigens bij de gewone dwergvleermuis-mannetjes, die vliegend hun baltsroep laten horen, meestal maar bij benadering kan).

onderzoek is uitgevoerd op:

25 mei	2:25-2:50	9 °C	onbewolkt	windstil
8 juni	23:20-23:50	17 °C	onbewolkt	NO 2Bft
25 juni	3:00-5:00	19 °C	bewolkt	windstil
6 juli	23:00-23:50	15°C	onbewolkt	ZO 1 Bft
19/20 augustus	22:45-0:30	18 °C	onbewolkt	ZW 1Bft
9/10 september	22:45-0:30	20 °C	onbewolkt	windstil

Resultaten

Tijdens het onderzoek in de zomerperiode is geen aanwijzing gevonden dat in de vier onderzochte woningblokken schuilplaatsen door vleermuizen werden gebruikt. Er werden wel jagende gewone dwergvleermuizen bij de woningblokken waargenomen. Het ging om een klein aantal, meestal solitair jagende vleermuizen, een enkele keer twee bijeen.

In de nazomer zijn bij de blokken F1 Anna Bijnsstraat en F2 Van Koetsveldstraat geen baltsterritoria waargenomen. Bij het blok F3 Justus van Maurik straat was de schuilplaats van een baltsterritorium mogelijk in de westgevel nabij de zuidzijde van het woningblok. Bij blok F4 Adèle Opzoomerstraat was er bij beide onderzoeksrondes in de nazomer een baltsterritorium bij de noordgevel en ongeveer in het midden van de westgevel.

Wordt hierbij het onderzoek in 2020-2022 betrokken dan is het aantal baltsterritoria:

	2020	2021	2022	2023
F1 Anna Bijnsstraat	0	1	0	0
F2 Van Koetsveldstraat	0	2	0	1
F3 Justus van Maurikstraat	2	1	2	0
F4 Adèle van Opzoomerstraat	2	1	3	2

Conclusies

Zoals in eerdere jaren vastgesteld zijn er in de Van Deyssebuurt baltterritoria van gewone dwergvleermuizen en in veel kleiner aantal van ruige dwergvleermuizen.

De schuilplaatsen behorend bij de baltterritoria zijn de enige schuilplaatsen van vleermuizen die in de bebouwing van de Van Deyssebuurt zijn vastgesteld.

In de zomer jaagt de gewone dwergvleermuis in klein aantal verspreid in de Van Deyssebuurt. De kans bestaat dat deze vleermuizen hun schuilplaats in de bebouwing hebben, maar in 2020-2023 is geen gedrag waargenomen dat op gebruik van schuilplaatsen wijst.

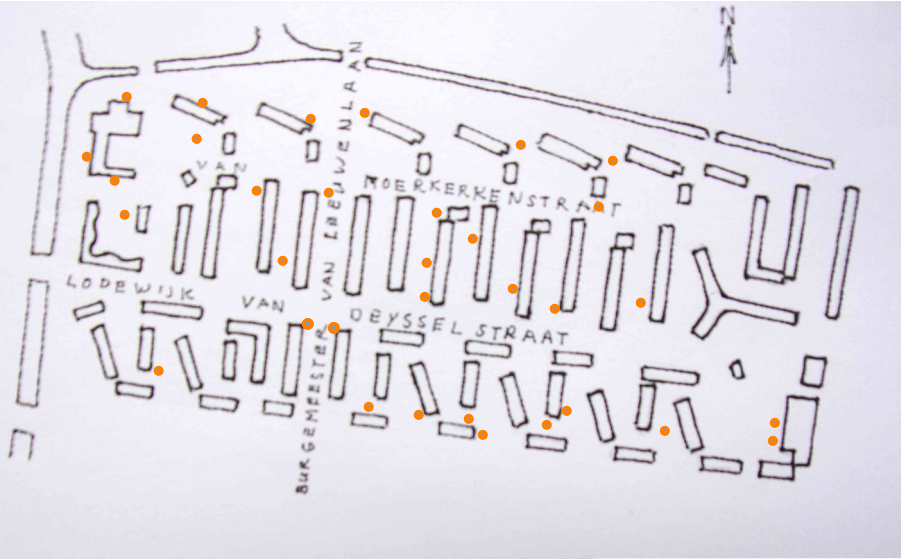
Op grond van de vondst van enkele gewone dwergvleermuizen en enkele ruige dwergvleermuizen in winterslaap in luchtkokers in gevels is de conclusie dat dwergvleermuizen verspreid in de buurt overwinteren. Of behalve luchtkokers (niet in de F-blokken aanwezig) ook schuilmogelijkheid in dakranden (aanwezig in de F-blokken) als winterslaapplaats fungeren is niet bekend.

Uit de tabel op blz. 2 is af te leiden dat er geen tot enkele baltterritoria zijn per woningblok. Het beeld is gebaseerd op twee jaarlijkse onderzoeksrondes. Hieronder is het aantal baltterritoria per onderzoeksronde weergegeven. Op de volgende bladzijden zijn de territoria per ronde en per vleermuissoort op afzonderlijke plattegronden weergegeven.

aantal baltterritoria in de Van Deyssebuurt

	jaar		2020		2021		2022		2023	
	datum		7/18-8	8/9-9	1 7/18-8	7/8-9	18/19-8	13/14-9	19/20-8	9/8-9
gewone dwergvleermuis	30	36	23	16	5	26	17	23		
ruige dwergvleermuis	4	6	0	4	0	1	0	2		

Floor van der Vliet
Bilderdijkstraat 163
1053 KP Amsterdam
020-6828216
floorvandervliet@gmail.com

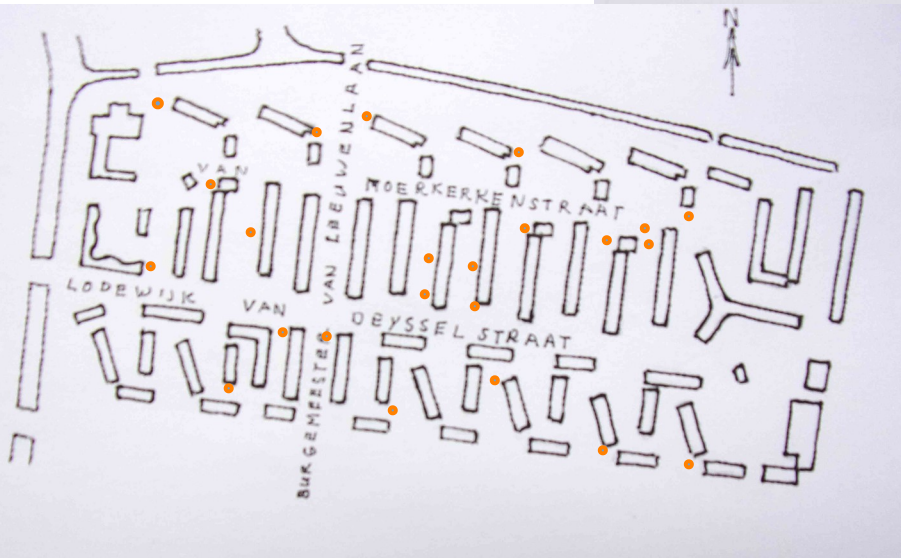
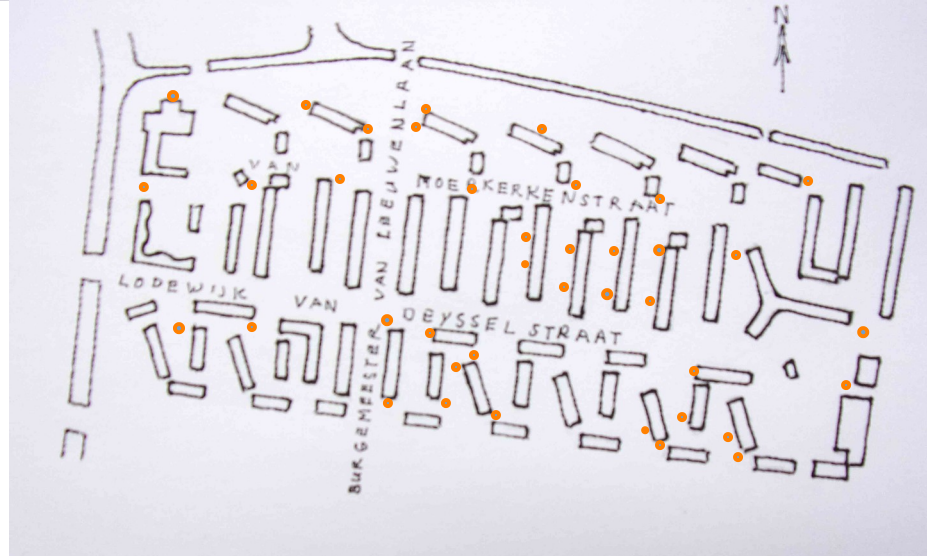

baltterritoria gewone dwergvleermuis

17/18 augustus 2020

baltterritoria gewone dwergvleermuis

8/9 september 2020

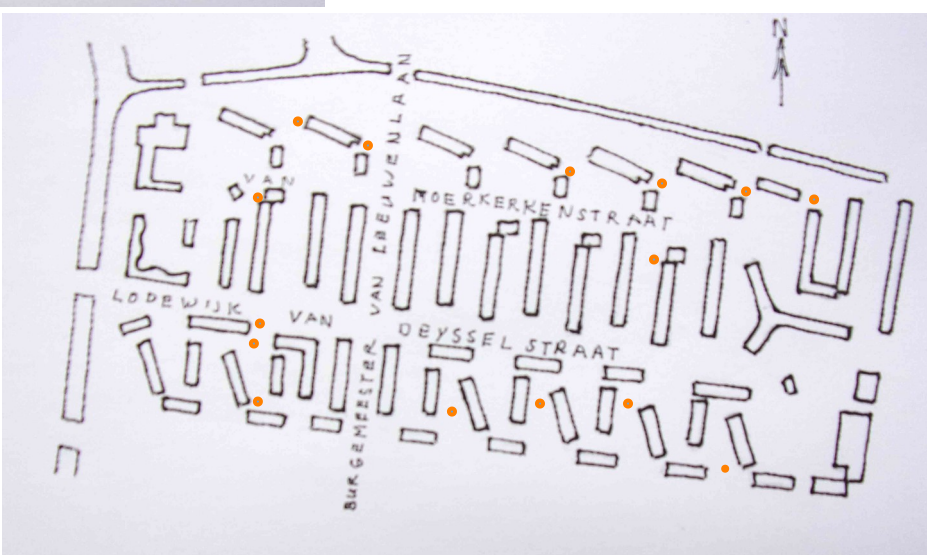

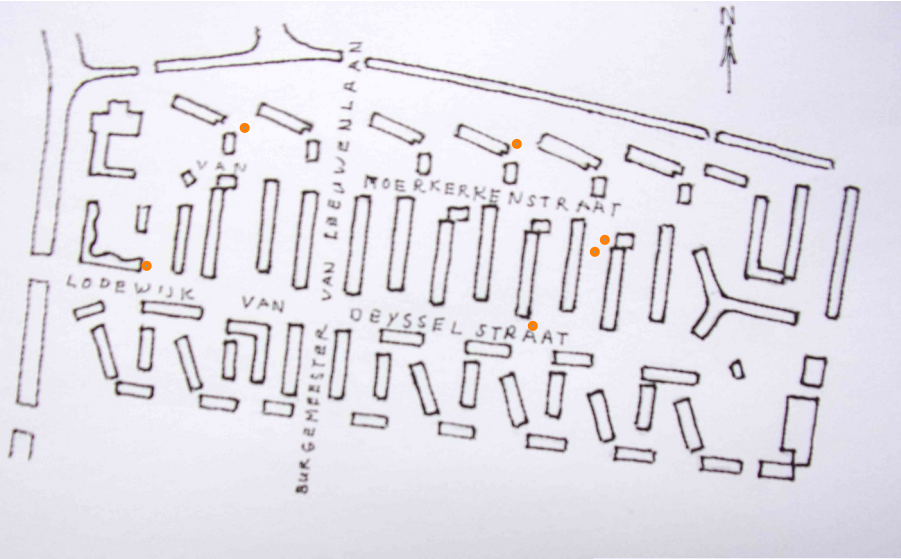
baltterritoria gewone dwergvleermuis

17/18 augustus 2021

baltterritoria gewone dwergvleermuis

7/8 september 2021

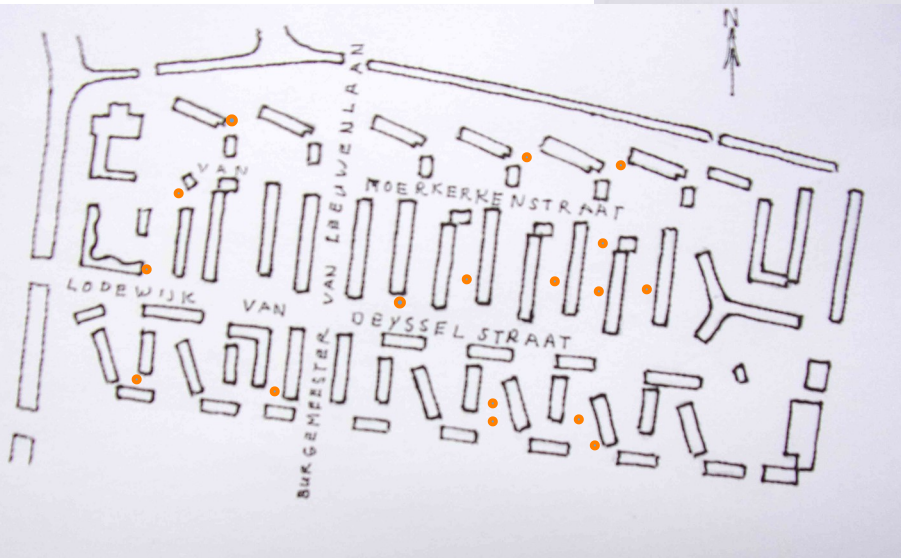
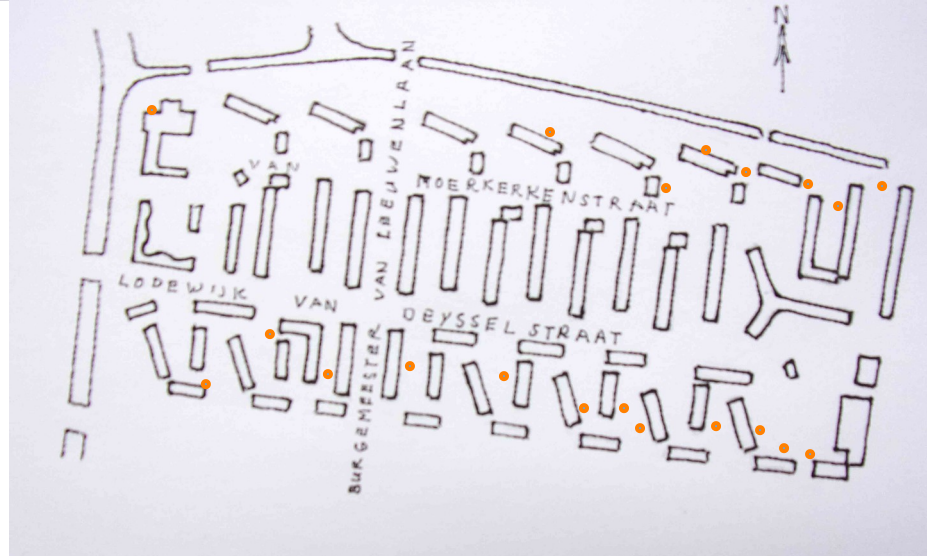

baltsterritoria gewone dwergvleermuis

18/19 augustus 2022

baltsterritoria gewone dwergvleermuis

13/14 september 2022

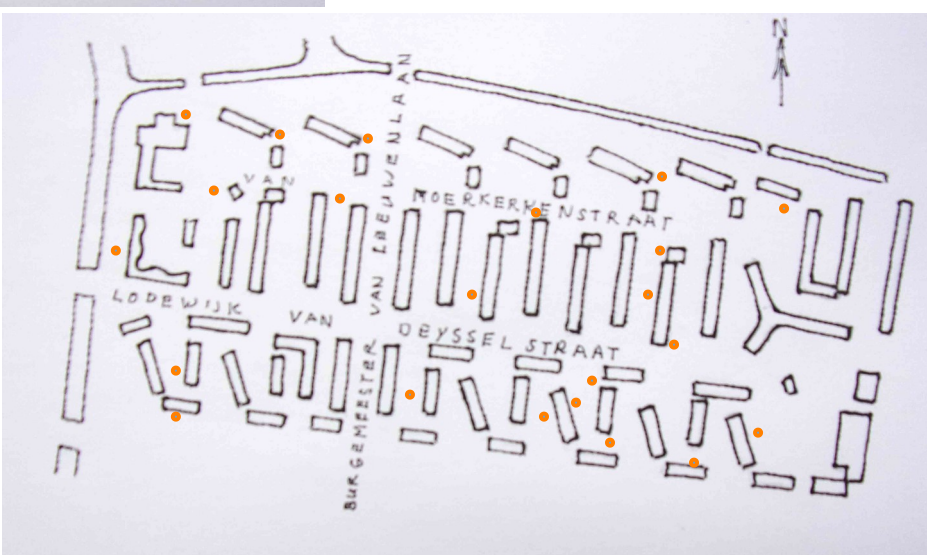

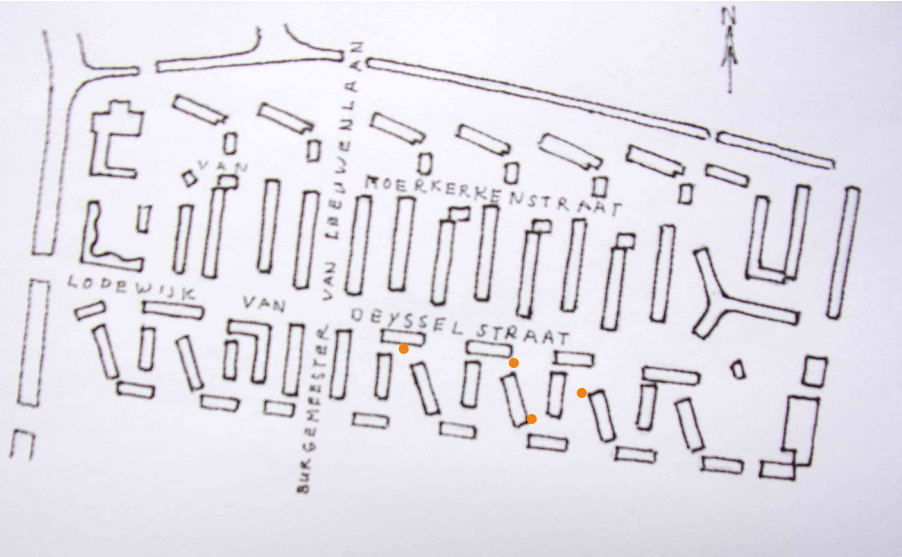
baltsterritoria gewone dwergvleermuis

19/20 augustus 2023

baltsterritoria gewone dwergvleermuis

9/10 september 2023

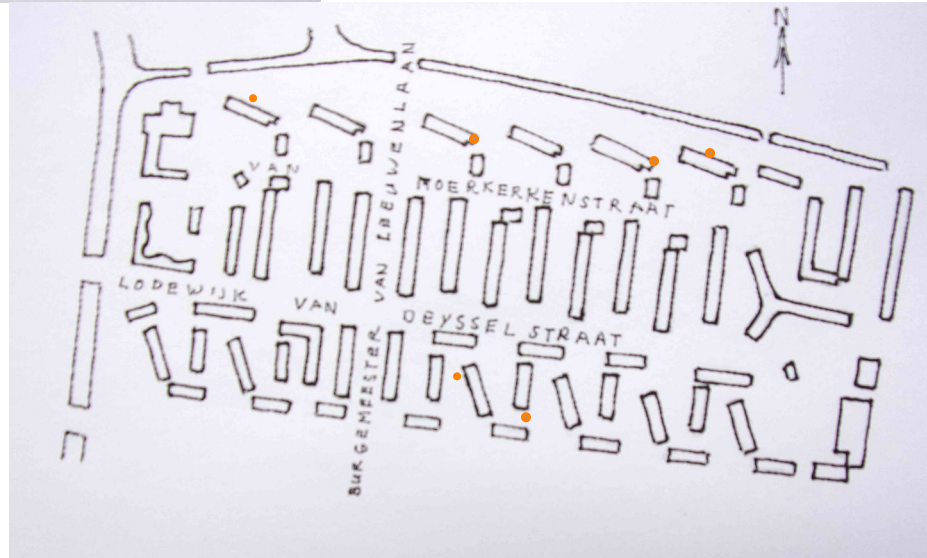

baltsterritoria ruige dwergvleermuis

17/18 augustus 2020

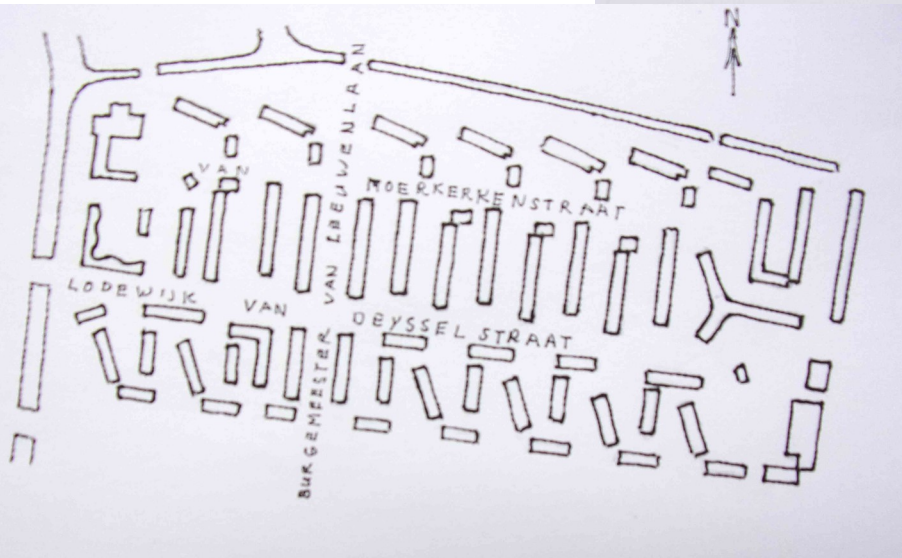
baltsterritoria ruige dwergvleermuis

8/9 september 2020

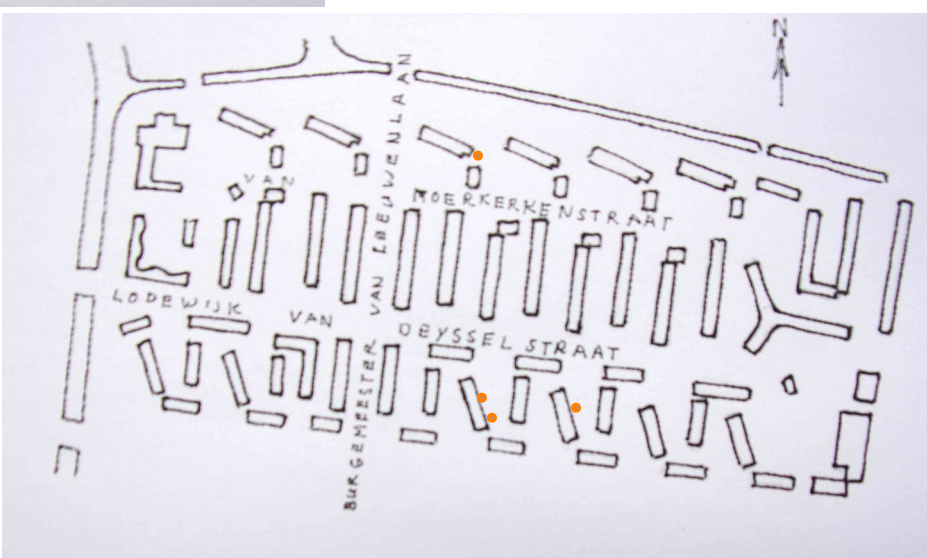
baltsterritoria ruige dwergvleermuis

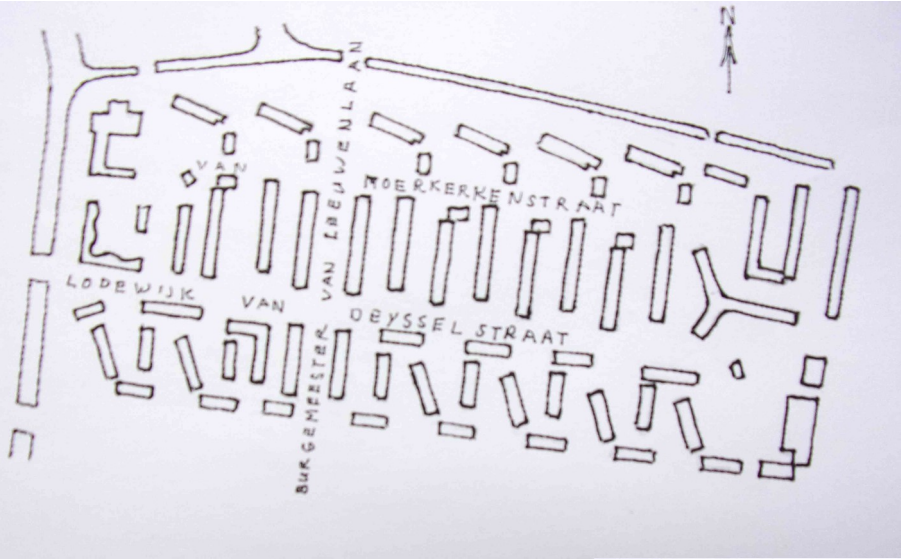
17/18 augustus 2021

baltsterritoria ruige dwergvleermuis

7/8 september 2021

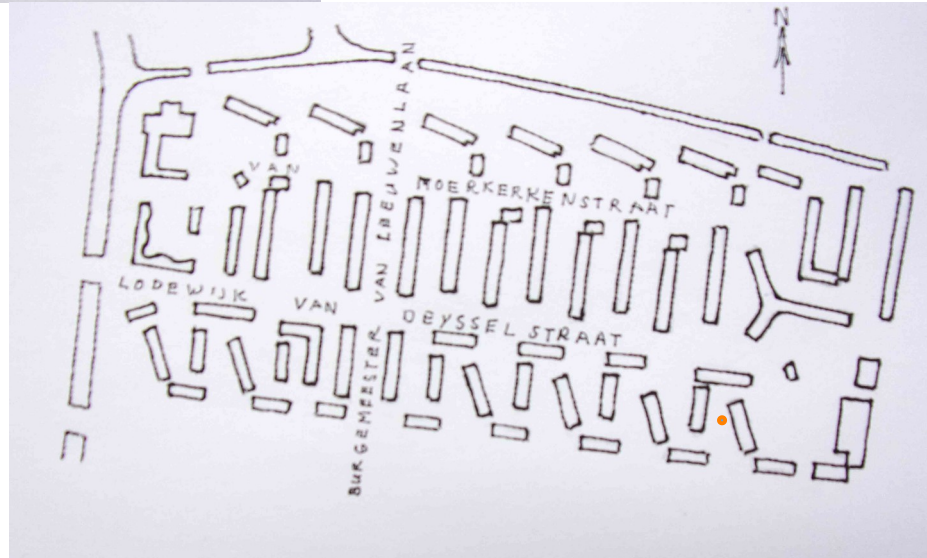

baltsterritoria ruige dwergvleermuis

18/19 augustus 2022

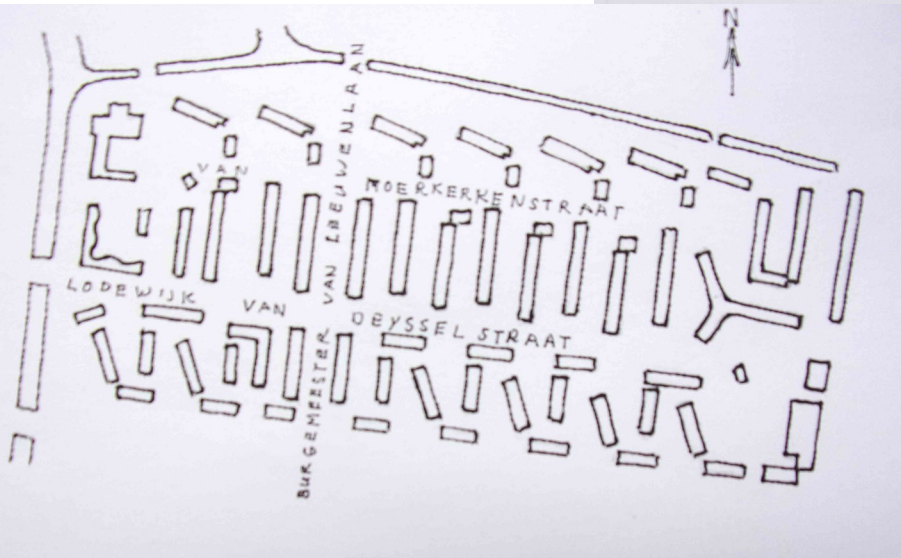
baltsterritoria ruige dwergvleermuis

3/14 september 2022

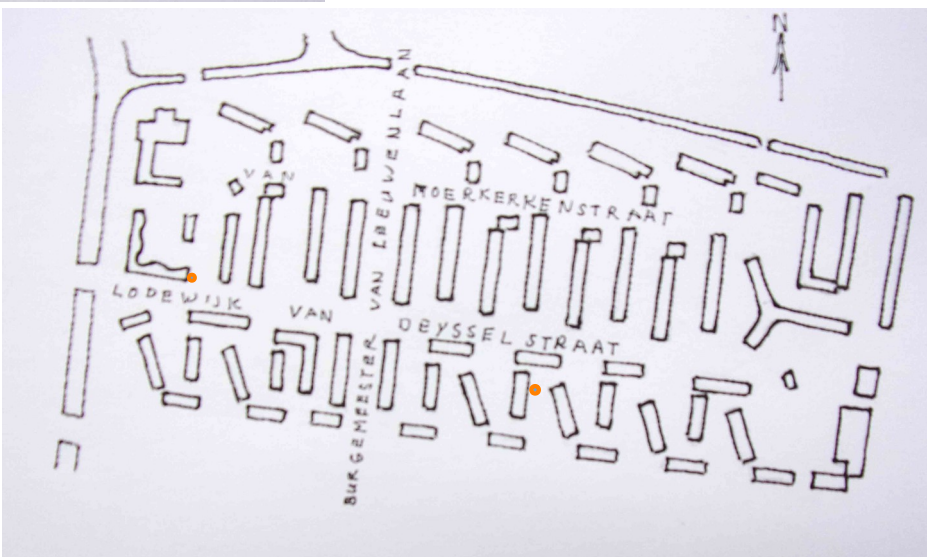
baltsterritoria ruige dwergvleermuis

19/20 augustus 2023

baltsterritoria ruige dwergvleermuis

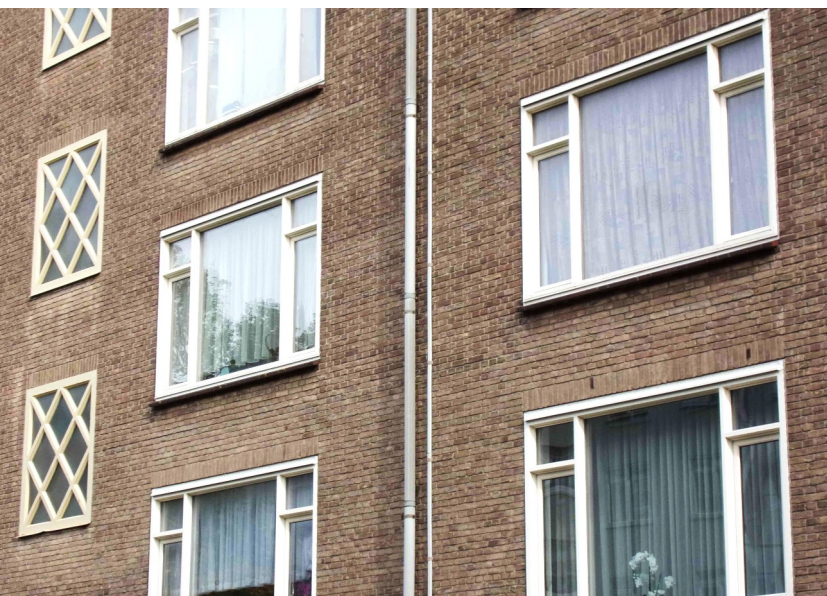
9/10 september 2023

dakrand noordgevel met schuilmogelijkheid voor vleermuizen, tussen dakpanrand en gevel

gevel lange kant met dakgootombouw waar baltsroepende gewone dwergvleermuizen worden waargenomen maar waar niet duidelijk is waar de schuilplaats van het baltterritorium zou kunnen zijn

gevelbeeld straatgevel
in de gevels zijn geen openingen die vleermuizen toegang geven tot een schuilplaats
bij de onderdorpels van de ramen is slechts een ondiepe ruimte
de vlekken boven het raam rechtsonder zijn geen open stootvoegen maar donkere plekken op de steen